

Digníssimes Autoritats, Senyores i Senyors, amics i companys,

He d'agrair molt sincerament a la Universitat d'Andorra, al Consell Superior de la Justícia i al Tribunal Constitucional, promotors d'aquest acte i del Llibre que ara m'honoro a presentar, que m'hagin donat aquesta oportunitat.

Perquè em fa molta il·lusió tornar a Andorra i retrobar-me amb tants amics i companys que hi vaig deixar (el meu President el Sr. Vuillemin, que m'honra aquí amb la seva presència; els Batlles, els Magistrats, les Secretàries del TS del meu temps –la Maica, la Carme, la Francina, la Dolors, l'eficient auxiliar Canólic – i retrobar-me també amb tants advocats que tanta feina em van donar durant els 7 anys que vaig tenir el goig de compartir el vostre dret i la vostra jurisprudència en la formació de la qual hi vaig poder contribuir modestament aquells anys.

I he tingut l'alegria de trobar-me ara amb aquest Llibre que els he de presentar el qual és físicament petit, però gran en el seu contingut – fa bona aquella dita catalana que “ és en el pot petit on hi ha la bona confitura” – perquè, a més de contenir interessants articles doctrinals, recull la jurisprudència més rellevant que s'ha anat formant a Andorra els últims 20 anys amb les Sentències de les tres Sales del Tribunal Superior de Justícia que la Constitució de 1993 va crear junt amb el Tribunal Constitucional; coses aquestes (la doctrina i la Jurisprudència que el Llibre conté) que fan que jurídicament aquest Llibre sigui una joia que serà d'una gran utilitat.

PRÒLEGS

El Llibre té 4 pròlegs de singular interès per la qualitat dels prologuistes i pel contingut de cada pròleg.

- 1) El **primer** és del President del Consell Superior de la Justícia, el MI Sr. **ENRIC CASADEVALL MEDRADO** que ens fa una síntesi, acurada i precisa, de la història de l'organització de la justícia a Andorra des dels pareatges de 1278 i 1288 fins la Constitució de 1993. No era fàcil resumir en una sola pàgina i escaig aquesta història; però crec que

Vds. convindran amb mi que el Sr. Casadevall ho ha aconseguit plenament.

2) El pròleg segon és del President del Tribunal Constitucional, el MI Sr. **JUAN ANTONIO ORTEGA DÍAZ-AMBRONA**. Fa referència a la coneguda doctrina del TC en què s'explica la jurisdicció que correspon a aquell Alt Tribunal (la protecció dels drets fonamentals i les llibertats públiques i la possible inconstitucionalitat de les lleis) diferenciant la jurisdicció constitucional de la ordinària que pertoca als Tribunals de Justícia.

3) El pròleg tercer és de la benvolguda Magistrada (fins fa poc Presidenta del Tribunal Superior) la MI Sra. **MARIA EULÀLIA AMAT LLARI**. Ella ens diu bàsicament:

- 1) Que aquets últims 20 anys han consolidat la Jurisprudència font de dret tradicional a Andorra.
- 2) Que en el dret penal i en el dret Administratiu s'apliquen les Lleis del Consell General que són lleis actuals.
- 3) Que en el dret civil no hi ha moltes lleis actuals, només les imprescindibles per als temps moderns (la qualificada del matrimoni, la de menors, la de l'adopció, la d'immigració, la del Contracte de Treball, del Registre Civil, de Societats, d'Arrendaments Urbans, de Marques etc) però bàsicament s'apliquen lleis molt antigues: el dret romà, el dret canònic antic, les lleis catalanes anteriors al Decret de Nova Planta de 1714. Lleis antigues sí, però que permeten fer-ne una interpretació flexible que autoritza a la jurisprudència adoptar les solucions més justes i adaptades a cada cas.

Diu la Sra. Amat, i és així, que ha estat molt útil i preuada en el Tribunal Superior la jurisprudència rebuda dels Tribunals pre-constitucionals que va ser dictada, com és notori, per prestigiosos magistrats.

Els 7 anys que vaig treballar a la Sala Civil del TS mai vaig tenir cap problema en l'aplicació del dret civil del Principat per causa de l'antiguitat d'aquestes lleis.

A aquest respecte, i si em permeten una breu digressió personal sobre l'eterna polèmica de si codificar o no codificar el dret civil andorrà antic, la meva aposta seria conservar-lo en la seva actual identitat.

Mantenir les seves fonts tradicionals.

Perquè aquestes fonts no minven l'art en què consisteix el Dret en sentit clàssic: "L'ofici de donar a cadascú el que és seu".

I aquestes fonts garanteixen també fer una justícia més equitativa.

La qual cosa és més possible si es manté un dret flexible allunyat d'ideologies i modes.

Ja que els elements que il·luminen les sentències són les regles, els principis i la jurisprudència.

I això sovint ho obliden els drets positivistes rígidament codificats que cerquen unes garanties que moltes vegades resulten inefectives i incertes.

Tradició i progrés, seguretat jurídica i equitat poden caminar alhora, sense detriment dels seus valors respectius.

Aquestes idees, me les ha inspirat la lectura d'aquest Llibre junt amb la meva experiència d'haver treballat amb codis a Espanya 48 anys, i la inoblidable d'haver-ho fet sense codis 7 anys a la Sala Civil del TS de Justícia d'Andorra.

Acabo aquí la meva digressió personal, i segueixo amb l'últim pròleg del Llibre, que és del Rector de la Universitat d'Andorra, el MI Sr. **DANIEL BASTIDA OBIOLS**. En ell explica:

1) la tasca desenvolupada per la Universitat des de l'any 1998 (juntament amb el Consell Superior de la Justícia i l'Institut d'Estudis Andorrans) per dur a terme la recopilació del dret andorrà.

2) Que a partir d'aquí la Universitat ha pogut donar una formació jurídica específica com s'ha estat fent des de l'any 2001 en què va tenir lloc la primera edició del postgrau en dret andorrà

3) Que aquest vintè (20) aniversari de la Constitució coincideix amb la culminació de la desena edició del postgrau en dret andorrà.

4) Que la Universitat ha anat ampliant l'oferta de cursos d'actualització jurídica, cosa que permet fer un reciclatge continuat.

5) I, finalment, que la Universitat ha participat en l'edició d'aquest Llibre renovant el seu compromís de contribuir a la divulgació dels coneixements del dret en general i, específicament, del dret del Principat.

Aquest Llibre no és obra d'un sol autor. És l'obra de 5 eximis advocats d'Andorra (he dit "eximis" emprant l'accepció que a aquesta paraula dóna el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans <"excel·lents en alt grau">); i és obra també de 7 Magistrats del Tribunal Superior de les tres Sales que componen el Tribunal.

Per a la confecció del Llibre tant els 5 Advocats com els 7 Magistrats han estat coordinats pel primer magistrat de nacionalitat andorrana del TS, el MI Sr. Pere Pastor Vilanova, gran amic. Aquests 5 advocats autors de sengles treballs són:

- **El senyor DANIEL ARQUÈS TOMÀS,** digne fill jurídic del seu pare fundador del prestigiós despatx Arqués. Vaig conèixer el seu pare; i en Daniel, que és de la mateixa escola, n'és un eficient successor. El seu magnífic treball versa sobre "**La naturalesa jurídica de la legítima. Estudi teòric i pràctic**". En ell ens explica:
 - El seu origen
 - La seva evolució posterior
 - El seu contingut
 - La seva naturalesa jurídica
 - La Jurisprudència del TS

És un article molt ric doctrinalment i jurisprudencialment.

- **El senyor FRANCESC BADIA GOMIS**, l'actual Degà del Col·legi d'Advocats, amb l'erudició, la finesa, la profunditat i el bon fer que també ha heretat del seu pare – el meu antiquíssim amic Francesc Badia i Batalla – ens parla en el seu treball de **“La visió jurisprudencial del dret a un procés degut de l'art. 10 de la Constitució i de art. 6,1 del Conveni Europeu dels Drets Humans”**; i ens diu:
 - Que no és un dret absolut (i explica perquè)
 - Que és un dret concret i efectiu (ho desenvolupa extensament)
 - Explica cadascun dels seus requisits (principis de contradicció, d'igualtat d'armes, el dret a un judici de durada raonable, motivació de la decisió, publicitat etc)
 - I fa una ampla relació i ressenya de la jurisprudència del TC i del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

- **El Senyor XAVIER JORDANA ROSSELL**, expert tant en el dret civil com en el dret administratiu, amb la brillantor i la competència que té ben reconegudes, ens escriu sobre un tema que m'ha estat sempre especialment dilecte: **“ L'estrall del fet consumat i els interdictes. Teoria i pràctica. Jurisprudència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra”**; i informa:
 - 1) De l'origen dels interdictes en el dret romà.
 - 2) Dels diferents interdictes (exhibitoris, prohibitoris, restitutoris; de retenir la possessió, de recobrar-la; d'obra nova (*operis novi nunciatio*); del *Quod vi aut clam* etc.
 - 3) De la Jurisprudència dels Tribunals pre-constitucionals
 - 4) I de la Jurisprudència de la Sala Civil del TS.

- L'administrativista andorrà per excel·lència , **el senyor ANTONI LÓPEZ MONTANYA**, tracta d'un tema important i sempre actual aquí i a tot arreu: **“ El Dret Administratiu sancionador en la jurisprudència de la Sala Administrativa del Tribunal Superior d'Andorra”**. I es refereix:
 - 1) Al Dret administratiu sancionador abans de la Constitució.
 - 2) Als principis cabdals de legalitat, de no retroactivitat, de presumpció d'innocència, de responsabilitat subjectiva, del *non bis in idem*; de la “coloració penal” del dret administratiu sancionador etc.

3) A la Jurisprudència de la Sala Administrativa del TS

- **El senyor JOAN MIQUEL RASCAGNERES,** l'anterior Degà del Col·legi d'Advocats, a qui sempre recordo per la feineda que em va donar amb els seus subtils plantejaments per dictar la primera sentència que vaig posar a Andorra. Aquí ha escrit sobre “ **La protecció del secret de les comunicacions**”. També un magnífic treball.

Cal només veure aquests autors i els enunciats dels seus respectius treballs, tots d'evident actualitat i escrits amb un gran rigor i profunditat jurídiques i amb vessants tant teòriques com pràctiques, per tenir la certesa que estem davant d'uns estudis doctrinals, legals i jurisprudencials que seran d'una gran utilitat per a tots els juristes andorrans.

I com ja he anticipat, aquest Llibre, a més dels estudis d'aquests 5 qualificats advocats andorrans, conté altres 6 treballs elaborats per 7 magistrats de totes les Sales del TS Superior de Justícia. **Els 7 magistrats són ben coneguts de tots ja que cada dia es fan conèixer amb les seves sentències;** de manera que només caldrà apuntar els seus noms i els punts que toquen en els seus treballs respectius per poder copsar l'interès que desperten:

-El del MI Sr. **JOAN MANEL ABRIL CAMPOY**, actual President del Tribunal Superior, sobre “**La liquidació del règim econòmic matrimonial de separació de béns en el règim jurídic andorrà**”.

Fa referència:

- 1) Al dret aplicable a aquest tema
- 2) Als problemes que presenta
- 3) A les titularitats formals, i al principi de subrogació real.

El Sr. Abril n'és un mestre d'aquest tema, i de tot el dret civil. M'ha alegrat molt la seva designació com a President del TS perquè estic segur que farà una molt bona aportació jurídica a Andorra.

– El treball de la MI Sra. **AMAT LLARI** versa sobre “**La jurisprudència de la Sala Civil en matèria de prescripció**” i parla:

- 1) De la prescripció de 30 anys, tan clàssica a Andorra.
- 2) Dels terminis de prescripció **anterior**s i **posterior**s als 30 anys;
- 3) De les accions imprescriptibles; i
- 4) De la Jurisprudència de la Sala Civil del TS

– El treball del MI Sr. en **PERE PASTOR VILANOVA** que tracta de “**La protecció del treballador en la jurisprudència amb especial referència a l’extinció del contracte de treball**”; i exposa i desenvolupa:

- 1) El comiat del treballador:
 - El comiat no causal.
 - El comiat per causes objectives
 - El comiat disciplinari
 - El desistiment del treballador; i
 - La nul·litat del comiat

El treball del MI Sr. **YVES PICOD** fa referència a la “**Consciència i la responsabilitat penal**”; i tracta:

- De la responsabilitat penal i de la representació mental.
- De la representació mental del dret.
- De la representació mental del fet.
- De la responsabilitat penal i de l’aptitud mental

– L'article del MI Sr. **JOSEP MARIA PIJUAN CANADELL** que parla "Del procediment urgent i preferent", i fa referència:

- 1) A la seva tramitació
- 2) Als seus efectes
- 3) I conté tot un recull de la Jurisprudència dictada per la Sala Penal del TS.

I, per últim:

– El treball conjunt dels magistrats MI Sr. **BERNARD PLAGNET** i MI Sr. **ALBERT ANDRÉS PEREIRA** que porta per títol " A la recerca d'un equilibri entre els drets dels administrats i les competències de les administracions".

És un treball extens, que parla de molts i diversos temes relacionats. És quasi impossible de sintetitzar-los ni en els seus enunciats. Fan referència:

- 1) **Al Dret Tributari:** a) diferències entre impostos i taxes; diferències entre els tributs i els preus públics; preservació de les garanties dels contribuents en la fixació del valor dels immobles per a l'impost sobre transmissions patrimonials i per a l'impost s/ plus vâues)
- 2) **A la responsabilitat administrativa** (per falta de servei de l'Administració i altres)
- 3) **A les sancions administratives**
- 4) **A la motivació de les sancions administratives**
- 5) **Al silenci administratiu** Etc.

Article molt ric que val la pena llegir-lo i estudiar-lo.

També cal només veure el nom d'aquests 7 Magistrats i els temes que toquen en els seus treballs, més els dels cinc competents advocats andorrans, per concloure que aquest petit gran Llibre és una fita jurídica de singular valor i d'obligada consulta i citació per a tots aquells, juristes o no juristes, que vulguin tenir un cabal coneixement del dret i de la jurisprudència d'Andorra.

I és per això que crec d'estricta justícia felicitar i agrair a les institucions andorranes promotores d'aquest Llibre (El TC, El Consell Superior de la Justícia i la Universitat d'Andorra), al coordinador dels seus treballs, i als seus autors, que l'hagin fet realitat, perquè és una aportació valuosa que donarà un gran servei a tots aquells, juristes o no juristes, que vulguin tenir un coneixement cabal del Dret del Principat, i perquè serà un instrument molt útil per ajudar a una correcta aplicació del dret, i, per tant, per fer una millor justícia a Andorra.

Moltes gràcies per l'atenció que han volgut dispensar a les meves paraules.